

Akademik Tofiq Hacıyev İlham Əliyev haqqında nə demişdi?...

Alqış HƏSƏNOĞLU,
“Yeni Azərbaycan” qəzetinin
baş redaktoru

Azərbaycan Prezidentinin yerli televiziya kanallarına müsahibəsi (5 yanvar 2026) mənə türkoq alim, mərhum akademik Tofiq Hacıyevi xatırladı...

Tofiq Hacıyev mənim Ali məktəb müəlimimdi.

Həm də atamla ötən əsrdə tələbəlik həyatını paylaşmışdı.

ADU-nun filologiya fakültəsində birgə oxumuşdular.

İmkan daxilində görüşürdük.

Yeri gəlmişkən, Onun Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü seçilməyi “müstəsna” şəraitdə alınmışdı.

2001-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına seçkilər keçirildi.

Seçkinin nəticəsini Ulu Öndərimizə məruz edərək Heydər Əliyev, - Bəs Tofiq Hacıyev nə oldu, - soruşubmuş.

Milli insanlara xüsusi “sevgisi” olan Rəmiş Mehdiyev və onun başqa bir “əqidə” ortağı deyir ki, səsvərmənin yekunlarına görə Tofiq Hacıyev geridə qalır.

Ona Heydər Əliyev tapşırıq verir ki, dilçilik üzrə əlavə bir yer ayırın, Tofiq Hacıyev mütləq Akademiyada təmsil olunmalıdır.

Bələliklə, Heydər Əliyevin təkidi və dəstəyi ilə Tofiq müəllim həmin il Akademiyanın müxbir üzvü seçilmişdi.

Mərhum akademik hər görüşümüzdə bu faktı ehtiramla vurğulayırdı.

Bir dəfə Tofiq müəllim dedi ki, fikir vermişəm “yevrovijion” (“eurovision”) sözünü Azərbaycan dilində ən dəqiq və düzgün tələffüz edən İlham Əliyevdir: - Avrovi-ziya.

Və əlavə etdi ki...

Bu, Prezidentin təkcə dilimizə sayğısını göstərmir, bir çox dərin mətləbdən xəbər verir:

“İlham Əliyev milli liderdir.

Millətin marağını zərər qədər belə kimsəyə güzəştə getməz.

İlham Əliyev yabançı idolojilərin sırf texniki tərcümə üzərindən ictimai - siyasi, mənəvi mühitimizə daxil olmasına qarşı barışmaz mövqedə dayanır.

İlham Əliyev anlayışlara münasibətdə fəvqəladə həssasdır.

Prezident bilir ki, mili şüurun, alt düşüncənin formalaşması birbaşa anlayışlarla necə davranmadığımızdan asılıdır”.

İlham Əliyev haqlı olaraq xarici kəlmələrin asanlıqla (tələbat və zərurət olmadan) məişətimizə yol tapmasını dilimiz üzərindən milli kimliyimizə yönəlməli təhdid kimi dəyərləndirir.

“Çox dil bilmək yaxşıdır, mən də onun tərəfdarıyam. Amma son xarici dillərdə lazım olan vaxtda danış, biz öz dilimizi qorumağıq. Xarici kəlmələr dilimizi pozur, zənginləşdirmir və milli kimliyimizi də sarsıdır, damcı-damcı, yavaş-yavaş. Bəlkə də özümüz heç buna fikir vermirik, damcı-damcı sarsdır.

Ona görə Azərbaycan dilini qorumaq hər birimizin vəzifəsidir. Bunu mən tam əminliklə deyirəm və hamını bu mübarizəyə dəvət edirəm”.

Əlbəttə ki, bu Prezident tərəfindən ilk nümunə deyil.

Azərbaycan Prezidenti hər fürsətdə dili-

1. Dövlət quruculuğunun təkmilləşməsi ...

İndi demək çox asandır: 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə Heydər Əliyevi hakimiyyətə dəvət etdilər.

Amma hara və hansı hakimiyyətə?

Soyuqqanlı düşüncə, axı 1993-cü ildə hakimiyyət və dövlət adına heç bir nişanə, əlamət gözü çarpmırdı.

Cəmiyyət parçalanmış, Dövlət çilik-çilik olmuşdu. (Bu, birmənalı olaraq beləydi: Dövlət yoxdu.

Çünkü dövləti qurmağa məsul olan hakimiyyətin özü pərgar deyildi. Hakimiyyət yoxdu.

Çünkü hakimiyyəti qurmali olan nüfuz ünvanı, iqtidar sahibi yoxdu. Doğrusu, o zaman yeganə bir iqtidar vardı.

Ancaq o Bakıda yox, Naxçıvanda məhdud imkanlar çərçivəsində yaşayırdı və çalışırdı.

Təəssüf ki, siyasətə gəldiyi gündən dünya erməniliyinin yuxusunu qaçıran Heydər Əliyevi həm də AXC-Müsavat birliyi hədəf seçmişdi.

Adı keçən müsahibədə İlham Əliyev 907-ci düzəlişə yerli hakimiyyətin laqeydliyindən danışdı.

Əlbəttə ki, bu biganəlik əsassız ola bilməzdi.

Həmin gün - 24 oktyabrda erməni lobbisinin təsiri ilə Konqres 907-ci düzəlişə səs verəndə, o zamankı Azərbaycan rəhbərliyi daha “vacib” işlərlə məşğul idi: Heydər Əliyevə qarşı özünün sui-qəsd və çevriliş planını həyata keçirməyə çalışırdı.)

Bir zavod direktorunu (Ayaz Mütəllibovu) devirib onu əvəzləyən şərqşünaslıq mütəxəssisi Əbülfəz Elçibəy başqa bir zavod direktorunun qarşısında aciz qalmışdı.

Süret Hüseynov AXC-Müsavat cütlüyünü yun kimi ölçimləyib daraqdan keçirir və küloyə verirdi.

Həmin ilin qızmar yay günlərində Heydər Əliyevin qarşısında bir müqəddəs və çətin vəzifə vardı:

Siyasi Müstəqilliyini elan etmiş bir müəkkəb coğrafiyada Dövlət yaratmaq.

Siyasi müstəqilliyi dövlətçilik məzmunu və idarəçilik proqramı ilə zənginləşdirmək.

Resurslar isə minimum həddə, hətta yox dərəcəsində idi.

Heydər Əliyevin ar-senalında yalnız iki amil vardı: Özünün zəngin liderlik, siyasi, dövlətçilik təcrübəsi və xalqın Ona sonsuz inamı.

Onun özünə və sözlünə olan yüksək etimad.

Obrazlı desək, Heydər Əliyev bu gün artıq Qafqazın lideri sayılan Azərbaycan dövlətinin güclü, silahla, pulla (bunların heç biri mövcud və ölçədən deyildi) deyil, televizorla

Kimə dövlətə qarşı dil uzada, əl qaldıra bilməz.

Dəxli yoxdur, ağılı və ya yolunu azmış belə bir asinin nəyə yaşı var? 20, 30 yoxsa 87...

2. Ordu quruculuğu...

İndi uğurları təhlil və təqdim etmək çox rahatdır.

Milli dövlətimiz, milli ordumuz var! Dövlətə, Orduya sahiblənmək! Hər kəs bunun nə demək olduğunu haqda pafosla, bəlağətlə saatlarla danışa bilər.

Dövlət olmayanda, ordu olmayanda, nələr baş verir?

Bu barədə yalnız bu sualın cavabını öz məşəqqətli, iztirablı taleyində yaşayanlar dəqiq bilir.

Xocalıda ermənilərə əsir düşmüş bir sakinin dedikləri kimi:

“Bizi bir tövləyə yığdılar. Ermənilər atasının arxasına qısılmış 13 yaşlı bir qızı dartıb qopardılar.

Heç kim kömək edə bilmədi. Həminin gözü önündə qızın döşlərini kəsib atasına atdılar.

Kişi havalanıb özünü tövlənin qapısına çırpdı, uçurumdan qarın-çovğunun içinə atıldı, öldüsü-qaldısı bilinmədi...”

Bizim bütün faciələrimizin, etnosun ikiyə bölünməyindən tutmuş Xocalı soyqırımınaqədər bir səbəbi var-dövlətin və ordunun olmaması.

İlham Əliyev bizə döyülməyi və qalib gəlməyi öyrətdi.

Hazırda diqqətimizi cəlb etməyən fəvqəladə bir proses gedir.

Bu gün əsgəri xidmətinə başa vuran gənclərimiz artıq məğlub ordunun yox, Qalib ordunun sıralarından təxris olunur.

Bu, o deməkdir ki, milli ordumuz cəmiyyətimiz (və gələcəyimiz) üçün hava və su kimi gərəkli olan müstəqil, Qalib Xarakterlər istehsal edir.

Bölgədəki separatizm dağılmaqda, ayrılıqda.

Dağ uçanda suların çayların səmti, relye-

İnanmadığımız gəlmir!..

Bu, sadəcə, heyrət nidəsi deyil.

Həm də bir diaqnozdur.

Bu, alt şüurumuzun ağır travmaya məruz qalmasından - texnologiyaya ifadə etsək, “format” olunmasından xəbər verir.

Alt şüurumuz zədələnib, yanlışlarla yüklənib, uğursuzluqlara, məğlubiyyətlərə isinişib.

Bu səbəbdən Qələbəyə çevik reaksiya verə bilmir:

Qələbə faktını bir möcüzə sanır və təəccüblənməklə kifayətlənir.

Təbii ki, bu, Prezidentin şərh etdiyi kimi, əsrlər boyu basqı altında yaşamamın, müstəmləkə olmağın psixoloji fəsadıdır...

Bu kontekstə Tofiq müəllim müşahidələri sorrastrdır.

İlham Əliyev anlayışlarla həssas davranır.

Həm peşəkarcasına, həm də alicənablıqla.

Qarabağ mövzusunda isə Prezidentin həssaslığı fəvqəladə bir təəssübkeşliklə siqortalandır.

Prezidentin Valday diskussiyaya klubundakı çıxışından bir sitata diqqət yetirək: “Dağlıq Qarabağ xalqı yoxdur.

Qarabağın erməni əhalisi var”.

Burada Prezident onilliklərin boyu dilimizdə özünə yer edə bilməmiş, təəssüf ki, hələ də dövrüyyədə qalan “Qarabağ erməni” anlayışına qarşı çıxır.

Çünki bu anlayışda mənsubiyyətə əsaslanaraq, bir-birini bağlılıq ifadə olunur, Qarabağın erməniyə, erməninin Qarabağa aid olduğu alt şüura yeridilir, təhqir edilir.

Elə Qarabağın işğalı da bizim alt düşüncəmizdən başlayıb: əvvəl təhləşüurumuzu zərərsizləşdirib, sonra işğalı hərbi coğrafi müstəvidə faktə çeviriblər.

(Yeri gəlmişkən, bizdən fərqli olaraq ermənilər heç vaxt Qərbi azərbaycanlılara

rəti və iddiası mübahisə doğurmayan bir konsept statusu qazanır.

İlham Əliyev deyir: “Biz heç kimin da-xili işlərinə qarışmırıq.

Sadəcə, onu deyirik ki, bizim qonşu ölkədə yaşayan soydaşlarımızın ana dili ilə höyəcanlarını başa düşmək lazımdır.

Bəllidir ki, dil tədrisdən, təlimdən kənarlaşanda ədəbi komponentlərini itirir, bu da ki, dilin məhv olma təhlükəsini yaradır. Və biz bu həqiqəti həmişə dilə gətirəcəyik”.

İlham Əliyev mövqeyini elə ifadə edir ki, kimsə onun dediklərini mübahisələndirmək barədə düşünə bilmir.

Avropanın, Qərbin ikili standartını elə

ustalıqla izah edir ki...

“Ermənilər bizim torpaqları işğal edəndə Qərb siyasətçiləri kor olurlar.

Amma, biz torpaqlarımızı işğaldan azad edəndə qərb siyasətçiləri hər şeyi görürlər. Hətta binokldan da istifadə edirlər...”

Geosiyasi qarşıdurmaların səbəb-nəticəsinə dair siyasi təlimat sayıla biləcək açıqlamalar verir.

“Nəçə illərdir ki, Gürcüstana, Ukraynaya NATO-ya üzvlüklə bağlı vədlər verirlər. Bu ölkələrdə vəziyyət necədir, hamıya məlumdur.

Amma Azərbaycan heç bir geosiyasi gərginlik yaratmadan NATO-nun ikinci ordusu ilə hərbi əməkdaşlıq müqaviləsi imzalayıb”.

Avropa liderləri isə Ukraynaya NATO-nun üzvlü olmadan təhlükəsizlik zəmanəti verməyin mümkünüyü barədə yalnız son günlər düşünməyə və danışmağa başlayıblar...

4. Prezidentin Mübarizəsində daha vacib bir yön cəmiyyət quruculuğudur.

Ötən ilin oktyabrında başlayan “mehdiyev işi” cəmiyyət quruculuğunda yeni mərhələnin anonsu sayıla bilər.

Prezidentin dilimizin təmizliyi uğrunda çağırışını da bu prosesə növbəti təkən kimi dəyərləndirmək düzgün olardı.

Cəmiyyətimiz durulmalı, təmizlənməli, yenilənməlidir.

Elin təmizliyi, dilin təmizliyindən başlayır...

Mənim başqa bir müəllimim də var, akademik Nizami Cəfərov.

Nizami müəllim dilimizlə tariximizə aid mükəmməl konseptlərin müəllifidir.

Akademik müsahibələrinin birində belə

mizin 1-ci qayğıkeşi olduğunu nümayiş və sübut edir.

Hələ bir neçə il əvvəl Valday diskussiyaya klubunda İlham Əliyev elə vacib bir məqama toxunmuşdu ki...

Prezident dilimizin saflığı uğrunda hər kəsi mübarizəyə səsləyir.

Ünümüyyətlə, mübarizə İlham Əliyevin alın yazısı, Onun həyat tərzidir.

Mübarizə - Onun liderlik missiyasının, siyasi həyatının gündəlik normasıdır...

Mən Onun fəaliyyətini (təbii ki, mübarizəsini) 4 istiqamət üzrə təsnif etmək istərdim.

(Azərbaycan Dövlət televiziyası ilə) birlikdə yaratdı.

Bəli, Heydər Əliyev, xaos prosesləri quruculuq rəlsəri üzərinə kökləyərək, dövlət qurdu.

İlham Əliyev bu dövlətin nüfuzunu bərpa etdi.

İlham Əliyev “dövlət vətəndaşa xidmət etməlidir” deyir.

Eyni zamanda, dövlətə vətəndaş arasındakı məsafənin ölçülərini, sərhədini müəyyənləşdirir.

Dövlət hər bir kəs, hər bir vətəndaş üçün yaxın olduğu qədər də ölçətməz, toxunulmaz olmalıdır.

fi dəyişdiyi kimi Ali Baş Komandan və onun əsgəri geosiyasətinin mahiyyətini və səmtini yeniləyib.

Qələbəmiz qarşısalınmaz bir prosesə çevrilib.

Bu gün dünya nizamı redaktə olunur... Hədisələrə klassik baxış yenidən gündəmə qayıdır.

Super dövlətin öz güc nazirliyinə klassik “Müharibə” adını qaytarması da təsadüfi sayılmamalıdır.

Görünür, dünya öz keçmişini xatırlayıb (alt düşüncə üzərindən) yeni qərarlar qəbul etməli olacaqdır.

Bu gün “ordun varsa, yurdun var” ata sözü aktual səsləndiyi qədər də məsuliyyət aşılayır.

Biz də bir xalq olaraq ərklə, qürurla “Ordumuz var!” deyə bilirik...

3. Alt şüurun bərpası və mühafizəsi...

Tez tez gileyilənirik... Bəzən də ısrarla və haqlı olaraq tələb edirik:

Və daha çox umuruq.

Nə üçün Böyük Zəfər mövzusunda romanlar, povestlər, şeirlər, bəstələr və sair mükəmməl yarıdıcılıq nümunələri ərşəyə gəlmir?

Sual çox ciddi... Ləngimənin ciddi səbəbləri də var.

Öncə zaman keçməli... Və zaman keçdikcə Qələbəmiz alt şüurumuzda yerböyər olmalıdır.

Məhz bundan sonra aktiv yaradıcılıq enerjisi özünü büruzə verə bilər.

Baxmayaraq ki, Qələbəmizin 6-cı ilinə qədəm qoymuşuq, hələ də Qarabağa hər səfərimizdən sonrası deyirik:

“Şuşaya getmişdik. Xankəndini ziyarət etdik.

Kəlbəcəri gözüb gəldik. Ağdam tikilir qurulur.

Qarabağ cənnətdə döndür... Adamın heç inanmadığı gəlmir.”

biyyət, bir-birini bağlılıq ifadə olunur, Qarabağın erməniyə, erməninin Qarabağa aid olduğu alt şüura yeridilir, təhqir edilir.

Elə Qarabağın işğalı da bizim alt düşüncəmizdən başlayıb: əvvəl təhləşüurumuzu zərərsizləşdirib, sonra işğalı hərbi coğrafi müstəvidə faktə çeviriblər.

(Yeri gəlmişkən, bizdən fərqli olaraq ermənilər heç vaxt Qərbi azərbaycanlılara

“Ermənistan azərbaycanlılara” deməyiblər, onları həmişə, bir qayda olaraq türk adlandıırıblar...)

İstənilən mövzuda İlham Əliyev anlayışları istismar etmir.

Əksinə, mövzuya yeni impuls və enerji verir.

Məsələn, Cənubi Azərbaycan mövzusunu götürək.

Hər birimiz üçün doğma və ağırli olan bu mövzu populistin, naşının yalançı vətənpərvərin ixtiyarında siyasi demoqogiyaya səviyyəsinə endirilir.

Prezidentin təqdimatında isə Cənub həs-

bir fikir söyləmişdi:

“Təəssüf ki, bizim vergülə qarşı əlahiddə bir həssaslığımız var, harda “ki” görürük vergül qoyuruq”...

Ona mən müəllimimə dedim ki, icazə-nizlə bu fikrinizə bir düzəliş etmək istəyirəm:

Nizami müəllim, Sizin fikriniz İlham Əliyevə qədərki dövrə aiddir.

İlham Əliyev Azərbaycan xalqına Nidamı sevdirdi!

Bu gün Azərbaycan başladığı və qoşulduğu istənilən prosesə Nida qoymaq özmindədir!